

opusdei.org

Ohjeistus lasten hyväksikäyttötapauksia varten

Ohjeistus lasten
hyväksikäyttötapauksia varten

1.5.2019

Sopusoinnussa Uskonopin kongregaation 3.5.2011 päivitetystä kirjeessä antamien ohjeiden kanssa piispoilla ja heihin juridisesti verrattavissa olevilla esimiehillä on oltava selkeät ja johdonmukaiset menetelmät siinä tapauksessa, että

heidän täytyy käsitellä seksuaalista hyväksikäyttöä koskevia syytteitä.

Seuraavassa esitetään Pyhän Ristin ja Opus Dein Prelatuurin Suomessa julistamat määräykset.

SISÄLLYSLUETTELO

I. ESILLÄ OLEVIENTEN MÄÄRÄYSTEN LUONNE JA NIIDEN PÄTEVYYSPIIRI

1. Esillä olevien määräysten luonne3
2. Määräysten pätevyyspiiri3

II. KIRKON SISÄLLÄ VASTUUSSA OLEVA VIRANHALTIJA JA MUUT ASIANOMAISET

3. Kirkon sisällä vastuussa oleva viranhaltija4
4. Avustava työryhmä5
5. Alaikäisten suojeluasioissa toimiva moderaattori6

III. SUOJELTAVAT ARVOT

6. Suojeltavat arvot⁷

IV. OHJEET KOSKIEN SYYTTEIDEN NOSTAMISTA JA VASTAANOTTAMISTA

7. Ohjeet koskien syytteiden
nostamista ja vastaanottamista⁸

8. Mahdollisesti hyväksikäytön
uhriksi joutuneiden tukemisesta¹⁰

9. Ilmoittaminen valtion
viranomaisille¹⁰

V. ESITUTKIMUS

10. Esitutkimuksen avaus¹¹

11. Esitutkimuksen toteuttaminen¹³

12. Esitutkimuksesta syntyvät
johtopäätökset ja suositukset¹⁴

13. Esitutkimuksen päätökseen
saattaminen vikaarin toimesta¹⁵

VI. PASTORAALISET TOIMENPITEET ESITUTKIMUKSEN PÄÄTTYESSÄ

14. Pastoraaliset toimenpiteet
hyväksikäytön uhria kohtaan¹⁶

15. Pastoraaliset toimenpiteet
syytettyä henkilöä kohtaan¹⁷

16. Pastoraaliset toimenpiteet muita
asianomaisia henkilöitä kohtaan¹⁷

VII. KIRKONLAISTA JOHTUVAT TOIMENPITEET, JOS

ALAIKÄISTEN HYVÄKSIKÄYTTÖ ON
TODISTETTU¹⁸

LIITE I

A. Alaikäisten seksuaalisen
hyväksikäytön rikos:

Sen käsite kirkkolaissa ja
siviililaissa²⁰

B. Todennäköiset syytteet²⁹

C. Syyntakeisuus³⁰

D. Seksuaalisen hyväksikäytön rikoksen vanhentuminen

kirkkolaissa ja siviililainsäädännössä³¹

LIITE II

Tiedot koskien epäiltyä alaikäisen seksuaalista hyväksikäyttöä,

joka luetaan syyksi tietyille Opus Dein Prelatuurin Suomessa jäsenille³³

Pyhän Ristin ja Opus Dein Prelatuurin Suomessa julistamat määräykset

I. ESILLÄ OLEVIEN MÄÄRÄYSTEN LUONNE JA NIIDEN PÄTEVYYSPIIRI

1. Esillä olevien määräysten luonne

1.1 Katolinen kirkko ja samalla sen sisällä toimiva järjestö Pyhän Ristin

ja Opus Dei Prelatuuri Suomessa (tästä lähtien lyhyesti: Prelatuuri) katsoo, että alaikäisten seksuaalinen hyväksikäyttö on painavaa rikkomista kristillisiä periaatteita vastaan, mitä ei saa sallia. Tämä rikos on erityisen painava silloin, jos sitä tekee henkilö, joka on omistautunut auttaa muita seurata paremmin Jeesusta Kristusta ja hänen opetustaan.

1.2 Esillä olevat määräykset ovat luonteeltaan ylempien lakien sovellusmääräyksiä (ks. Codex Iuris Canonici [jatkossa: CIC], cc. 31 ja 34). Ne soveltuvat yleisen kirkkolain määräyksiin CIC:n kaanonissa 1717 ja *Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* [jatkossa: Sst]; 30.4.2001 ja päivitetty 21.5.2010), jos kyse on syytteistä koskien alaikäisten seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

1.3 Esillä olevat määräykset perustuvat uskonopin kongregaation

3.5.2011 päivitettyssä yleiskirjeessä antamiin ohjeisiin.

2. Määräysten pätevyyspiiri

2.1 Esillä olevat määräykset soveltuvat niihin henkilöihin, jotka syytteen hetkenä ovat Prelatuurin jäsenet.

2.1.1 Jos kyse on Prelatuurin maallikko-jäsenestä, nämä määräykset ovat soveltavissa, jos syyte koskee tekoja, jotka väitetysti tapahtuivat sen aikana ja sen yhteydessä, kun k.o. maallikko-jäsen on aluevikaarin suoralla tai epäsuoralla johdolla mukana tilaisuudessa, joka on osa Prelatuurin apostolista toimintaa ja jossa tarjotaan kristillistä koulutusta tai hengellistä ohjausta (ks. *Codex iuris particularis seu Statua Praelaturae Sanctae Crucis et Operis Dei*, numerot 1 ja 121§2; jatkossa: *Statuta*).

2.2 Esillä olevat määräykset eivät ole soveltavissa

2.2.1 Prelatuurin maallikko-jäsenille, jos syyte koskee tekoja, jotka kuuluvat heidän ammatti- tai yksityis- toiminnalleen.

2.2.2 niille maallikko-työntekijöille ja vapaaehtoistyöntekijöille, jotka työskentelevät tällaisissa laitoksissa tai projektissa, joissa Prelatuuri on vastuussa pelkästään niiden laitosten tai projektien hengellisistä ulottuvuuksista. Näillä laitoksilla ym on näet omat ohjeistot ja menetelmät. He ovat itse vastuussa työntekijöittensä käyttäytymisestä sekä omien hallitus-elimien edessä että niiden ihmisten edessä, joiden hyväksi he toimivat (oppilaiden vanhemmat jne.).

2.3 Sopusoinnussa Sst art. 6:n kanssa, sekuaalisena hyväksikäyttönä kutsutaan tässä ohjeistossa sitä rikosta dekalogin kuudennetta

käskyä vastaan, joka on jonkun nro:ssa 2.1 mainitun Prelatuurin jäsenen alaikäisen (18 vuotta nuorempi) kanssa tekemä.

2.4 Tämän lisäksi, jotkin näistä hyväksikäyttön tapauksista ovat määritelty rikoinksi Suomen rikoslaissa, luku 20 (ks. liite 1, A.3.2).

II. KIRKON SISÄLLÄ VASTUUSSA OLEVA VIRANHALTIJA JA MUUT ASIANOMAISET

3. Kirkon sisällä vastuussa oleva viranhaltija

3.1 Kirkon sisällä oleva viranhaltija, joka vastaa esillä olevien määräysten käsittelemistä tutkimuksista, on Prelatuurin aluevikaari (jatkossa: vikaari), jolla on lakisääteinen valta k.o. (*Missä teko on tapahtunut? Tai missä syytetty asuu?*) Prelatuurin alueella (ks. *Statuta*, n. 151§1).

3.2 Muut henkilöt voivat yleisen kirkkolain ja esillä olevien määräysten mukaisesti tarjota apuaan tapausten tutkimuksissa ja lausua oman mielipiteensä, mutta he eivät sillä korvaa vikaarin päätöksentekoa eikä hänen johtamisvaltaansa (*potestas regiminis*). Pysyy voimassa, että rangaistusalainen teko esitellään yhdessä kahden lainasiantuntijan lausunnon kanssa (ks. CIC, c. 1718 §3) Prelatuurin oikeusistuimelle, jonka toimipaikka on Roomassa.

4. Avustava työryhmä

On perustettava työryhmä, joka toimii vikaarin neuvonantajana esitutkimuksissa, jotka suoritetaan ennen kuin nostetaan syyte Prelatuurin jäseniä vastaan koskien alaikäisten seksuaalista hyväksikäyttöä. Tällä avustavalla työryhmällä on seuraavat valtuudet:

4.1.1 Tarkistaa esillä olevia määräyksiä ja esittää niiden päivitystä.

4.1.2 Antaa neuvoja vikaarille ja k.o. (*Missä teko on tapahtunut? Tai missä syytetty asuu?*) Prelatuurin alueen *promotor iustitiae* –viran haltijalle sekä syytteiden arvioinnissa että siinä onko sopivaa toteuttaa tapauksenkohtaisesti joitakin CIC:ssa c. 1722 säädettyjä toimenpiteitä yhteishyvän suojelemiseksi. Sst määrää nro:ssa 19, että voi ryhtyä tällaisiin toimenpiteisiin kerran kun esitutkimus on aloitettu.

4.1.3 Antaa neuvoja vikaarille kaikissa hyväksikäyttöä koskevissa asioissa voidakseen, jotta tämä voisi huolehtia alaikäisten suojelestusta.

4.2 Avustava työryhmä koostuu ainakin viidestä jäsenestä. Jäsenten täytyy olla esimerkillisiä käytössään ja niillä on oltava oikeellinen ja harkitseva ajattelutapa. Samalla

heidän on oltava täydessä ykseydessä kirkkoon.

4.2.1 Työryhmän jäsenten enemmistö on tavallisesti maallikoita, jotka eivät ole omistaneet täyttä aikaansa Prelatuurin tehtäville. Työryhmän puheenjohtaja on oltava Prelatuuriin inkardinoitu pappi, jolla on muutamana vuoden pastoraalisen työn kokemusta ja oikeellinen ja harkitseva ajattelutapa. Ainakin yhdellä työryhmän jäsenellä on oltava kokemus alaikäisten hyväksikäytön seurausten terapiassa.

4.2.2 Mahdollisuuksien mukaan on pyrittävä siihen, että työryhmään kuuluvat seuraavien alojen ammattilaiset: kirkkolaki, rikoslaki tai siviilioikeus, psykologia, moraaliteologia tai etiikka.

4.2.3 Vikaari nimittää avustavan työryhmän jäsenet viideksi vuodeksi. Nimitystä voi uusia. Jos vikaari niin

katsoo, joku vikaarin neuvoston jäsen voi osallistua avustavan työryhmän kokouksiin.

4.3 On suositeltava, että *promotor iustitiae* –viran haltija osallistuisi avustavan työryhmän kokouksiin.

5. Alaikäisten suojeluasioissa toimiva koordinaattori

5.1 Vikaari nimittää alaikäisten suojelun koordinaattorin (jatkossa: koordinaattori). Hänelle kuuluu ottaa vastaan syytteet Prelatuurin jäseniä vastaan (ks. art. 2.1) koskien alaikäisten seksuaalista hyväksikäyttöä. Koordinaattori voi olla avustavan työryhmän jäsen, mutta se ei ole välttämätöntä.

5.2 Koordinaattorille kuuluu ottaa vastaan syytteet hienotunteisesti, ymmärtäväisesti ja osanottavasti: Hänen pitää osata kuunnella, olla ymmärtäväinen niitä kohtaan, jotka

esittävät syytteitä ja toimia kohteliaasti ja puoleettomasti.

5.3 Jos jossakin tapauksessa koordinaattori olisi estynyt toimimasta koordinaattorina, vikaari nimittää jonkun henkilön koordinaattorin sijaiseksi.

5.4 Koordinaattorin tehtävänä on myös järjestää tarvittaessa keskusteluja mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineiden ja vikaarin tai häneltä tehtäväksi saaneen henkilön kanssa. Tällaisten keskustelujen tavoitteena on saada selville minkälaista pastoraalista tai lääketieteellistä apua mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineet tarvitsevat.

5.5 Kuuluu myös koordinaattorin valtuuksiin ylläpitää kaanonin 1719 CIC nojalla rekisteriä, josta ilmenevät ne syytteet alaikäisten seksuaalisesta hyväksikäytöstä Prelatuurin jäsenten

osalta (ks. art. 2), joiden johdosta vikaari on aloittanut tutkimusta.

- Kun eräästä syytteestä tulee kuluneeksi kymmenen vuotta, toimitaan kaanonin 489 §2 CIC mukaan. [Siellä mainittuun] yhteenvetoon ei sisälly mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineiden eikä mahdollisesti syyllisten nimejä, vaan yksinomaan syytteen vastaanottamisen päivämäärä, epäilyn rikoksen laji, esitutkimuksen alun ja lopun päivämäärät ja vikaarin päätös (lähettää tutkimuksen asiakirjat uskonopin kongregaatiolle tai katsoa syytteiden olevan epätodennäköisiä).
- Edellä mainitun rekisterin yhteydessä voidaan myös säilyttää mainitsematta minkäänlaisia nimejä muistiinpanoja kokemuksista

aikaisemmin tapahtuneista
tutkituista tapauksista.

- Jokaisen tapauksen yhteydessä syntyneet asiakirjat säilytetään luettamuksellisten asiakirjojen arkistointia koskevien ohjeiden mukaan Prelatuurin arkistossa (ks. kaanonit 489 ja 1719 CIC).

III. SUOJELTAVAT ARVOT

6. Vastaanottaessaan ja tutkiessaan syytteet seuraavat arvot ovat suojeltava:

6.1 Takuuksi siitä, että toimitaan oikeudenmukaisuuden mukaisesti, täytyy noudattaa huolellisesti kanoniset ja siviililain määräykset huomioiden kaikkien osapuolten oikeudet.

6.2 Valtion lainsäädännön ja oikeudentoiminnan suhteen:

6.2.1 Noudatetaan siviililainsäädännön määräykset,

jotka koskevat rikosten ilmoittamista laillisille viranomaisille, ottaen huomioon huolellisesti vaitiolovelvollisuus, joka syntyy ripistä ja siihen verrattavista keskusteluista.

6.2.2 Jos poliisi on tutkimassa tiettyä tapausta tai jos on aloitettu oikeudenkäynti siviili- tai rikosoikeudessa syytettyä henkilöä vastaan, ei saa estää tai vaikuttaa sen kulkuun. Vikari päättää, huomioon ottaen jokaisen tapauksen seikat, onko sopiva lykätä kanonisen esitutkimuksen alkua niin kauan kun siviilioikeudenkäynti on päättynyt.

6.2.3 Riippumatta poliisin tutkimusten tuloksesta tai siviilioikeudenkäynnin tuomiosta kirkolla jää muuttumattomana oikeus aloittaa esitutkimusta kaanonin 1717 CIC ja esillä olevien määräysten mukaisesti.

6.3 On välttävää, että esitutkimustoimet vaarantaisivat asianomaisten henkilöiden hyvää mainetta (ks. kaanon 1717§2 CIC). Tämä edellyttää, että esitutmuksessa mukana olevat henkilöt noudattavat luottamuksellisuuden periaatetta eli luonnollista vaitiolovelvollisuutta.

6.4 On toimittava aina oikeudenmukaisuuden, myötätunnon ja lähimmäisenrakkauden ohjaamana. Samoin pitää välttää pahennuksen herättämistä tai saada se ehkäistykksi.

6.5 Epäiltyjen hyväksikäyttöä kärsineiden osalta:

6.5.1 Heitä pitää suojella ja huolehtia siitä, että he saisivat tukea ja sovintoa.

6.5.2 Heille on tarjottava hengellistä ja psykologista apua.

6.5.3 Syytteen esittävää henkilöä on käsiteltävä kunnioittavasti. Jos seksuaalinen hyväksikäyttö on sidoksissa rikokseen parannuksen sakramentin pyhyyttä vastaan (Sst, art. 4), syytteen esittävällä henkilöllä on oikeus vaatia, että jätetään ilmoittamatta nimeään syytetylle papille (Sst, art. 24).

6.6 Syytetyn henkilön osalta:

6.6.1 On kunnioitettava hänen oikeuttaan puolustautua. Sen takia pitää hänelle ilmoittaa häntä vastaan nostetut syytteet ja antaa hänelle mahdollisuuden vastata jokaiseen niistä. Vikaari voi kuitenkin katsoa kuultuaan avustavan työryhmän, että on olemassa painavia syitä toimia toisin jo esitutkimuksesta lähtien. Kuultuaan avustavan työryhmän vikaari päättää harkitsevaisesti, missä määrin tiedotetaan syytetylle henkilölle

häntä vastaan nostetuista syytteistä esitutkimuksen aikana.

6.6.2 Jos vikaari katsoo, että on syytä jättää ilmoittamatta syytetylle henkilölle osaa syytteistä, on ilmoitettava tuolle henkilölle seuraavasta menetelmästä: hän saa täyden tiedon syytteistä ja esitetyistä todistuksista ja mahdollisuuden vastustaa niitä myöhemmin siinä tapauksessa, ettei syytteitä hylätty perustelemattomuutensa johdosta. Siksi tulisi jatkossa oikeudenkäynti tai hallinnollinen päätös. Hänelle on myös ilmoitettava, että siviilioikeus seuraa samaa käytäntöä: syytetyt eivät saa tietoonsa ennen oikeudenkäynnin alkua koko aineistoa, jota syyttäjä tai tutkintatuomari on keräänyt.

6.6.3 Syytettyä ja syyttäviäkin muistutetaan siitä, että oletetaan syytetyn olevan syyttömänä kunnes todistetaan toisin.

6.6.4 Jos syytetty on piispa, pappi tai diakoni, pitää varmistaa hänelle koko kurinpidollisen tai rikosoikeudellisen menetelmän aikana oikeudenmukaisen ja kohtuullisen ylläpidon.

6.6.5 Ei saa antaa piispan, papin tai diakonin palata pappeutensa julkiseen harjoittamiseen, jos tämä loisi vaaraa alaikäisille tai syntisi mahdollisuus, että jotkut uskovat loukkaantuisivat.

6.6.6 Jos esitutkimuksen lopputuloksena syytteet osoittautuvat epäoikeudenmukaisiksi, toteutetaan kaikki tarvittavat toimenpiteet syyttömäksi osoittautuneen syytetyn hyvän maineen jälleenrakentamiseksi.

IV. OHJEET KOSKIEN SYYTTEIDEN NOSTAMISTA JA VASTAANOTTAMISTA

7. Ohjeet koskien syytteiden nostamista ja vastaanottamista

7.1 Jos joku katsoo välttämättömänä esittää syytteen alaikäisen seksuaalisesta hyväksikäytöstä jotakuta Prelatuurin jäsentä vastaan (ks. art. 2.1), hänen pitää ottaa yhteyttä koordinaattoriin. Kuka tahansa Prelatuurin jäsen, joka joko on saanut tiedon alaikäisen seksuaalisesta hyväksikäytöstä toisen Prelatuurin jäsenen osalta tai katsoo olevan oikeutettua epäillä tällaisia rikoksia, on velvollinen ilmoittaa siitä välittömästi koordinaattorille. Tämä velvollisuus ei ole kuitenkaan olemassa silloin, kun ilmoituksenteko rikkoisi hengellisen ohjauksen luottamuksellisuutta tai rippisalaisuutta.

7.2 Koordinaattori kuuntelee ja tiedustelee viipymättä sitä henkilöä, joka haluaa suorittaa syytteen, jos on

mahdollista 24 tunnin sisällä yhteydenotosta laskien.

7.3 Koordinaattori ottaa yhteyttä ja kuuntelee mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineen vanhempia tai edustajia, jos nämä eivät ole itse esittäneet syytettä.

7.4 Koordinaattori kuuntelee ja tiedustelee myös itse mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyttä, jos tämä ei itse ole esittänyt syytettä. Ennen tätä hänen pitää kuitenkin harkita onko tämä keskustelu kohtuullista ja siinä tapauksessa saada vanhempien tai edustajien suostumuksen. Tässä keskustelussa ovat läsnä joko vanhemmat tai edustajat tai heidän valtuuttamat henkilöt. Nämä varovaisuustoimenpiteet eivät ole kuitenkaan välttämättömiä, jos syytteessä mainittujen tapahtumien jälkeen on kulunut niin paljon aikaa, että mahdollisesti

hyväksikäyttöä kärsinyt on täysikäinen.

7.5 Koordinaattori ei saa lausua mitään syytetyn syyllisyydestä sille henkilölle joka esittää syytteen tai itse mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineelle tai mitä tahansa muulle henkilölle. Samalla hän ei saa lausua mitään mahdollisen oikeuden taloudelliseen korvaukseen epäilyistä hyväksikäytöstä tai mitä tulisi tapahtumaan esitutkimuksen jälkeen.

7.6 Koordinaattori korostaa keskusteluissa syytteiden esittäjien ja mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineiden kanssa, että mahdollisesti vikaari rajoittaa varovaisuuden merkeissä pappeuden harjoittamista, jos syytetty on pappi, tai osallistumista Prelatuurin apostolaatteihin, jos syytetty on maallikko, kunnes syytteet on otettu selville. Tämä ei tarkoita ollenkaan

syyllisyyden ennakkoonottoa
kirkollisen auktoriteetin osalta eikä
syyllisyyden hyväksyntää syytetyn
henkilön osalta.

7.7 Koordinaattorin pitää pyytää
syytteen esittäneiltä henkilöiltä
toimittaa hänelle kertomuksensa
kirjallisesti. Sama pyyntö menee
mahdollisesti hyväksikäyttöä
kärsineen henkilön vanhemmille tai
edustajille, paitsi silloin, kun
hyväksikäyttöä kärsinyt on jo
täysikäinen. Koordinaattori antaa
heille avuksi liitteenä II olevan
kyselylomakkeen. Jos syytteen
esittävän ihmisen iän tai
koulutuksen tason johdosta
koordinaattori arvioi, että ei olisi
helppoa sommitella kertomuksen,
hän itse voi kirjoittaa sen. Sen
jälkeen hänen pitää esittää sen
syytteen esittäneelle ihmiselle. Jos
tämä hyväksyy kertomuksen, hänen
pitää allekirjoittaa sen. Myös

koordinaattori allekirjoittaa tämän kertomuksen.

7.8 Koordinaattori tekee pöytäkirjan. Pöytäkirjassa mainitaan kaikki keskustelut sekä mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineiden ihmisten että heidän vanhempien tai edustajiensa kanssa. Sen lisäksi kaikki keskustelut mitä tahansa muiden henkilöiden kanssa, jotka esittävät syytteitä. Pöytäkirjaan kuuluvat myös kaikki kirjalliset kertomukset näistä syytteistä (ks. 5.5).

7.9 Voi tapahtua, että nostetaan syytettä jotakuta maallikkotyöntekijää tai vapaaehtoistyöntekijää vastaan, joka työskentelee laitoksessa, jossa Prelatuuri vastaa pelkästään laitoksen toiminnan hengellisistä ulottuvuuksista. Siinä tapauksessa koordinaattori kehottaa syytteen esittävää henkilöä kääntymään mainitun

laitoksen johtokunnan puoleen. Syy siihen on, että tuon laitoksen johtokunta on vastuussa työntekijän tai vapaaehtoistyöntekijän käyttäytymisestä, kun tämä työskentelee tuossa laitoksessa (ks. art. 2.2.2).

7.10 Jos levitetään syytteitä tiedotusvälineiden kautta, koordinaattorin pitää ottaa yhteyttä syytteen ilmaisseeseen henkilöön ja kehottaa häntä esittämään syytteen asianomaiselle henkilölle eli koordinaattorille.

7.11 Jos koordinaattori saa käteensä anonyymeja syytteitä, hänen pitää ilmoittaa siitä vikaarille, jotta tämä päättäisi otetaanko huomioon nämä syytteet vai ei.

8. Mahdollisesti hyväksikäytön uhriksi joutuneiden tukemisesta

Kun koordinaattori saa käteensä Prelatuurin jäseniä vastaan

suunnattuja todennäköisesti paikkansapitäviä syyteitä alaikäisten seksuaalisesta hyväksikäytöstä (ks. art 2.1), hän toimii yhteisymmärryksessä vikaarin kanssa. Ensin hän ottaa yhteyttä mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineen vanhempiin tai edustajiin ja sitten koordinoi välitöntä sielunhoitoapua mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineelle ja hänen perheelleen huomioon ottaen art. 7.5 ja 7.6. Sen lisäksi koordinaattorin tulee antamaan heille yhteisymmärryksessä vikaarin kanssa neuvoja koskien mahdollista psykologista apua.

9. Ilmoittaminen valtion viranomaisille

9.1 Koskettamatta hengellisen ohjauksen luottamuksellisuutta ja rippisalaisuutta (ks. art. 7.1), on olemassa velvollisuus tiedottaa tämänhetkisen lainsäädännön

mukaisesti (Suomen rikoslain luku 15, osa 10; ks. Liite I, A 3.2) valtion viranomaisille syytteistä, jotka koskevat alaikäisten seksuaalista hyväksikäyttöä ja jotka ovat todennäköisesti paikkansapitäviä. Tässä on otettava huomioon myös tämän ohjeiston nro. 7.7.

9.2 Aina täytyy kehottaa käyttämään oikeutta sekä täyttää velvollisuuden kääntyä valtion viranomaisten puoleen. Ei saa missään nimessä yrittää saada vakuuttuneiksi mahdollisesti hyväksikäyttyä kärsinyttä tai hänen perhettään jäämään ilmoittamatta tapahtuneesta viranomaisille. Koordinaattorin tulee päinvastoin tiedottaa tästä oikeudesta ja velvollisuudesta mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineelle tai hänen vanhemmille tai holhoojille, jos kyse on alaikäisestä. Koordinaattori kehottaa heitä toimimaan siinä mielessä.

9.3 Jos edellä mainitut henkilöt eivät halua ilmoittaa viranomaisille tapahtuneesta, koordinaattori tiedottaa yhteisymmärryksessä vikaarin kanssa viranomaisille, että hän on vastaanottanut syytteen. Jos edellä mainitut henkilöt eivät halua ilmoittaa viranomaisille tapahtuneesta, mutta haluavat, että toteutettaisiin asianomainen tutkimus Prelatuurin osalta, heidän pitää allekirjoittaa dokumentin, josta ilmenee seuraavaa: a) koordinaattori on painostanut ilmoittaa asiasta valtion viranomaisille; b) he ovat tietoisia siitä, että kirkon menetelmä seuraa toista järjestystä ja tuomitsee toisenlaisiin rangaistuksiin kuin valtio; c) että he eivät haluaa ilmoittaa asiasta valtion viranomaisille, vaan haluavat, että Prelatuuri käynnistäisi asianomaisen rikosprosessin. Syytteen esittäjällä aina on oikeus vetäytyä tekemästään syytteestä –kirjallisesti – ja tiedottaa itse siitä valtion viranomaisille.

9.4 Jos syytteen esittäneet ovat Prelatuurin jäseniä, koordinaattorin tulee varmistaa, että he tiedottavat asiasta valtion viranomaisille, jos mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyt tai hänen vanhempansa tai holhoojansa eivät vielä tehneet sitä.

V. ESITUTKIMUS

10. Esitutkimuksen avaus

10.1 Kun koordinaattori saa käteensä syytteen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, hän ilmoittaa siitä välittömästi vikaarille ja toimittaa hänelle kirjallisen pöytäkirjan tai pöytäkirjat niistä syytettä koskevista keskusteluista, joita hän on käynyt sekä syytettä esittävän tai esittävien että mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineen henkilön tai hänen vanhempansa tai edustajiensa kanssa. Mainituissa keskusteluissa koordinaattori voi antaa neuvoja saamansa vaikutelman nojalla.

10.2 Vikaari välittää nämä tiedot avustavan työryhmän jäsenille kysyen sen mielipidettä pitääkö aloittaa asianomaista tutkimusta. Vikaari päättää asiasta kuuluttuaan avustavan työryhmän ja *promotor iustitiae* –nimisen viran haltijan (ks. kaanon 1722 CIC) mielipide. Päätös on tehtävä huomioon ottaen, että tutkimus on aloitettava aina silloin kun syyte näyttää todennäköiseltä eikä ole täysin ylimääräistä, esim. silloin kun syytetty myöntää, että syyte on totta ja että hän on syyllinen (ks. kaanon 1717 CIC). Mutta jopa tässä tapauksessa voi olla kohtuullista aloittaa tutkimusta ottaakseen selville faktojen vaikutuspiiriä ja olosuhteita.

10.3 Jos Vikaari aloittaa tutkimusta, hän tekee siitä dekreetin, jossa joko nimittää sopivan henkilön tämän tutkimuksen suorittamiseksi tai toteaa suorittavansa itse k.o. tutkimuksen (ks. kaanon 1717 CIC).

Vaikka vikaarilla on täydellinen vapaus päättää tavalla tai toisella, on kuitenkin suositeltavaa, että hän nimittäisi sijaisen, joka saa tehtäväkseen suorittaa tutkimuksen.

10.4 Jos tapauksen olosuhteet suosittelevat sitä, vikaari voi katsoa hyödylliseksi nimittää samassa dekreetissä sijaisensa lisäksi kaksi henkilöä lisää, jotka toimisivat tutkintatuomarin tavoin. Syy siihen voi olla kuulusteltavien henkilöiden lukumäärä, epäiltyjen faktojen luonne jne. Vikaarin tulee valitsemaan nämä henkilöt niiden ammattilaisten joukosta, jotka sopivat hyvin tähän tehtävään, esim. asianajajan tai psykologin tai sosiaalityöntekijän.

10.5 Tutkimuksen aloittamista koskevan dekreetin valmistettua vikaari ilmoittaa syytetylle välittömästi, korkeintaan 48 tunnin sisällä, että on otettu vastaan syyte ja

hän antaa syytetylle kopion mainitusta dekreetistä.

10.6 Vikaari muistuttaa syytettyä siitä, että joka ihminen on katsottava syyttömänä kunnes todistetaan syyllisyytensä. Sen lisäksi vikaari kehottaa häntä olla ottamatta yhteyttä syytteen esittäneeseen tai esittäneisiin eikä myöskään mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineeseen tai tämän perheeseen. Samalla vikaari huomauttaa syytettyä riskeistä, joita hän käy vastaamalla lehdistön kysymyksiin. On järkevämpää opastaa lehtimiehiä Prelatuurin vikaarin tiedotustoimistoon.

10.7 Tutkimuksen tavoitteena on ottaa selville sekä faktat olosuhteineen että syytetyn syyntakeisuus (ks. kaanon 1717 CIC ja liite I).

10.8 Vikaari on velvollinen valita kirkonlaissa mainituista

varovaisuudentoimenpiteistä (ks. kaanonit 1722 CIC ja 1473 CCEO) ne, joita hän katso sopiviksi yhteishyvän suojelemiseksi. Tällaiset toimenpiteet voivat astua voimaan kerran kun esitutkimus on saanut alkunsa (ks. Sst, art. 19). Vikaari voi pyytää avustavan työryhmän mielipidettä onko tällaisten toimenpiteiden käyttö kohtuullista, jotta tutkittavalle papille rajoitettaisiin varovaisuuden merkeissä pappeutensa harjoittamista. Avustava työryhmä voi myös omasta aloitteesta suositella vikaarille tällaisia toimenpiteitä.

11. Esitutkimuksen toteuttaminen

11.1 Vikaarin nimittämällä tutkintamiehillä (ks. art. 10.4) tai niiden puutteessa vikaarin sijaisella on samat valtuudet ja samat velvollisuudet kuten tutkintatuomari tavallisessa oikeudenkäynnissä (ks.

kaanon 1717 §3 CIC ja esillä olevan ohjeiston art. 11 ja 12).

11.2 Tutkintatuomareiden kuulustelemille Henkilöille, ilmoitetaan etukäteen oikeudestaan olla kuulustelun aikana heidän valitsemansa toisen henkilön seurassa. Tämä toinen henkilö voi olla kirkkolain asiantuntija tai asianajaja.

11.3 Tutkintatuomarit luovuttavat edellä mainitulle henkilölle (kirkkolain asiantuntija, asianajaja tai muu henkilö, jotka syytetty ja mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyt ovat valinneet avustajaksi) sopivat tutkimuksen kulkua koskevat tiedot (ks. art. 6.6.1 – 6.6.2). Jos syytetty tai mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyt eivät halua toista henkilöä avukseen, he saavat tutkimuksen kulkua koskevat tiedot itse suoraan.

11.4 Tutkintatuomarit kuulustelevat syytteet esittänyttä henkilöä tai

henkilöitä, sen lisäksi mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyttä (jos syytteet johtuvat muilta henkilöiltä), sitten syytettyä ja ketä tahansa muuta ihmistä, joka voi auttaa syytteissä tarkoitettujen faktojen selville ottamisessa.

11.5 Jos mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsinyt ihminen on vielä alaikäinen, tutkintatuomarien tulee arvioida onko sopiva kuulustella häntä vai ei. Jos häntä kuulustellaan, tuomareiden tulee ensin pyytää nimenomainen lupa hyväksikäyttöä kärsineen vanhemmilta tai hänen edustajilta. Kuulustelu tapahtuu heidän läsnäolollaan.

11.6 Ennen syytetyn kuulustelua täytyy tiedottaa hänelle häntä vastaan nostetuista syytteistä (ks. art. 6.6.1 – 6.6.2) ja hänellä on annettava mahdollisuus vastata niihin. Hänen halutessaan voi vastata kirjallisesti joko hän itse tai hänen valitsema

kirkkolain asiantuntija tai asianajaja. Toisaalta hän voi vastata syytteisiin myös suullisesti tutkintatuomareille kuulustelussa.

11.7 Syytetyn kuulustelussa otetaan huomioon, että syytetty ei ole velvollinen tunnustaa rikoksen. Samalla ei saa vaatia häneltä valantekoa (ks. kaanon 1728 §2 CIC).

11.8 Tutkintatuomarit ja heidän kuulustelemat henkilöt valmistavat ja allekirjoittavat jokaisen kuulustelun pöytäkirjan varmistettuaan, että kertomus on kohtuullinen ja totuudenmukainen. Ei ole esteitä, että kuulustelut nauhoitetaan sopivalla nauhurilla tämän tavoitteen aikaansaamiseksi. Nauhoituksen kirjallistamisen hoitavan ihmisen tulee luvata viranvaitiolovelvollisuuden noudattamista.

12. Esitutkimuksesta syntyvät johtopäätökset ja suositukset

12.1 Tutkimuksen päädyttyään tutkintatuomareiden täytyy vastata seuraaviin kysymyksiin:

12.1.1 Ovatko syytteet todennäköisiä vai ei?

12.1.2 Muodostavatko tutkimuksessa ilmeneet faktat olosuhteineen seksuaalisen hyväksikäytön rikoksen (ks. liite I)?

12.1.3 Onko syytetty tämän rikoksen syyntakeinen (ks. liite I)?

12.1.4 Jos kyse ei ole seksuaalisen hyväksikäytön rikoksesta, vaan harkitsemattomasta käyttäytymisestä jne., joka ei ole sopusoinnussa papille omaisen esimerkillisyyden kanssa tai sen käyttäytymisen kanssa, joka on maallikolle omainen, joka pyrkii harjoittamaan esimerkillisesti kristillistä kutsumustaan.

12.2 Tutkintatuomarit esittävät avustavalle työryhmälle kertomuksen johtopäätöksineen edellä olevan nro:n 12.1 mukaisesti. He voivat lisätä ehdotuksia ja suosituksia. Tälle kertomukselle on lisättävä tehtyjen kuulustelujen pöytäkirjat (ks. art. 11.8) ja mahdollisesti muut asiakirjat kuten asiaa koskevat kirjeet jne., jotka ovat saaneet tutkimuksen yhteydessä.

12.3 Avustava työryhmä kokoontuu viipymättä tarkistaakseen tutkintatuomarien luovuttamia kertomuksia ja arvioidakseen onko tutkimus tehty ilman puutteita ja epäsäännöllisyyksiä. Jos avustava työryhmä katsoo sitä tarpeellisena, voi pyytää tutkintatuomareja täydentää tätä materiaalia. Sen jälkeen avustava työryhmä esittää koko tutkimuksen materiaalin vikaarille ja sen lisäksi kirjeen, jossa työryhmän jäsenet lausuvat yhtyvätkö vai ei tutkintatuomareiden

johtopäätöksiin ja heidän vikaarille tarkoittamiin suosituksiinsa.

12.4 Vikaarin ja avustava työryhmän jäsenten on oltava tietoisina siitä, että tällainen tutkimus aiheuttaa raskasta oloa sekä mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineelle että syytetylle. Siksi heidän tulee huolehtia siitä, että tutkimus toteutetaan niin nopeasti kun mahdollista. Toisin sanoen, heidän pitää valvoa, että tutkintatuomareiden tekemät kuulemiset eivät viivästy eikä myöskään johtopäätösten valmistaminen ja esittäminen.

13. Esitutkimuksen päätökseen saattaminen vikaarin toimesta

13.1 Vikaari tarkistaa huolellisesti koordinaattorin (ks. art. 10.1), tutkintatuomareiden (ks. art. 12.2) ja avustavan työryhmän (ks. art. 12.3) kertomukset ja johtopäätökset. Jos hän niin katsoo, hän voi palauttaa

asiakirjat avustavalle työryhmälle ja tutkintatuomareille saadakse lisäselityksiä tai lisätietoja. Jos hän katsoo, että hänelle esitetty materiaali on tyydyttävää, hän pääsee päättämään esitutkimus.

13.2 Jos vikaari pääättelee, että syytteet eivät ole todennäköisiä, hän julistaa dekreetin avulla tutkimusta päättyneeksi. Samassa dekreetissä hän toteaa syytteiden olevan ilman perustetta ja hän lähettää kopion siitä dekreetistä syytetylle, luuloteltulle hyväksikäyttöä kärsineelle ja avustavalle työryhmälle.

13.3 Jos syytetty on diakoni, pappi tai piispa ja vikaari pääättelee syytteiden olevan todennäköisiä (eli on syitä ajatella, että kyse on rikoksesta):

13.3.1 Vikaari varmistaa, että syytteistä ilmoitetaan valtion viranomaisille (ks. art. 6.2.1 ja 9).

13.3.2 Vikaari lähettää esitutkimuksen asiakirjat Prelatuurin prelaatille välittääkseen ne uskonopin kongregaatiolle (ks. Sst, art. 16).

13.3.3 Vikaari lähettää kirjeen syytetylle, mahdollisesti hyväksikäyttöä kärsineelle ja avustavalle työryhmälle ilmoittaakseen heille, että hän on toiminut art. 13.3.1 mukaan.

13.3.4 Vikaari toteaa edellä mainitussa kirjeessä, että syytetyltä on kieletty osallistua mihin tahansa Prelatuurin järjestämiin tilaisuuksiin, johon osallistuu alaikäisiä. Samalla häneltä on kieletty mitä tahansa muuta pastoraalista toimintaa ja että hän voi toteuttaa hengellistä toimintaa pelkästään siinä Prelatuurin keskuksessa, jossa hän asuu.

13.3.5 Vikaari ilmoittaa edellä mainituista asioista (13.3.1 – 13.3.4)

sen hiippakunnan piispalle, jossa luuloteltu seksuaalinen hyväksikäyttö tapahtui ja jossa syytetty asuu. Jos kyse on kahdesta hiippakunnasta, ilmoitus menee kummallekin piispalle.

13.4 Jos syytetty on maallikko ja vikaari päättelee syytteiden olevan todennäköisiä (eli on syitä ajatella, että kyse on rikoksesta):

13.4.1 Vikaari varmistaa, että syytteistä ilmoitetaan valtion viranomaisille (ks. art. 6.2.1 ja 9) ja odottaa siviilioikeudenkäynnin loppupäätöstä, jos esitutkimus alkoi ennen sitä.

13.4.2 Vikaari kieltää syytettyä osallistumasta mihin tahansa Prelatuurin järjestämiin tilaisuuksiin, johon osallistuu alaikäisiä.

13.4.3 Vikaari lähettää kirjeen syytetylle, mahdollisesti

hyväksikäyttöä kärsineelle ja avustavalle työryhmälle ilmoittaakseen heille, että hän on toiminut art. 13.4.2 mukaan.

13.4.4 Vikaari ilmoittaa edellä mainituista asioista (13.4.1 – 13.4.3) sen hiippakunnan piispalle, jossa luuloteltu seksuaalinen hyväksikäyttö tapahtui ja jossa syytetty asuu. Jos kyse on kahdesta hiippakunnasta, ilmoitus menee kummallekin piispalle.

VI. PASTORAALISET TOIMENPITEET ESITUTKIMUKSEN PÄÄTTYESSÄ

14. Pastoraaliset toimenpiteet hyväksikäytön uhria kohtaan

14.1 Vikaari tai hänen nimeämä henkilö kokoontuu hyväksikäyttöä kärsineen kanssa, tai siinä tapauksessa, että hyväksikäyttöä kärsinyt on alaikäinen, hänen vanhempiansa tai holhoojen kanssa

ilmoittaakseen heille tutkimuksen lopputuloksesta. Sekä vikaari tai hänen nimeämä henkilö että hyväksikäyttöä kärsinyt kokoontuvat toisen henkilön seurassa.

14.2 Jos syyte ei ole katsottu todennäköiseksi, niin on ilmoitettava luulotulle hyväksikäyttöä kärsineelle. Häntä kohdellaan myötätunteisesti ja hänelle tarjotaan kohtuullista apua.

14.3 Jos syyte on katsottu todennäköiseksi, niin on ilmoitettava hyväksikäyttöä kärsineelle ja syytteen esittäneille, jos niitä oli. On tarjottava hyväksikäyttöä kärsineelle ja tarvittaessa hänen perheelleen pastoraalista tukea niin, kuin näyttää olosuhteille eniten sopivan. Ei mainita sanaakaan, jota voitaisiin ymmärtää syyllisyyden myöntämisenä syytetyn osalta tai syyllisyyden olettamuksena ennakkoon kirkon viranhaltijoiden osalta. Yksinomaan esitutkimuksen

jälkeen tapahtuvan oikeudentuomion tai hallinnollisen päätöksenteon tai toisenlaisen kirkkolaillisen toimenpiteen (jos ei suoritettu prosessia, ks. art. 17-22) valossa voi käyttää sanaa ”syyllisyys” (ks. Liite I, B).

15. Pastoraaliset toimenpiteet syytettyä henkilöä kohtaan

15.1 Jos esitutkimuksen lopputuloksena on, että syyte on perätöntä eikä ollut siviilioikeudenkäyntiä, tai syytetty vapautettiin oikeudenkäynnissä syytteestä, vikaari ottaa kaikki tarpeelliset toimenpiteet palauttaakseen epäoikeudenmukaisesti syytetyn hyvää mainetta entiselleen. Tällaiset toimenpiteet voivat olla muun muassa:

15.1.1 julkilausuma siitä, että syytetty osoittautui syyttömänä. Jos kyse on diakonista, papista tai piispasta,

mainitaan myös, että hän jatkaa pastoraalisissa tehtävissään;

15.1.2 vikaarin käynti niissä apostolisissa hankkeissa, joissa syytetty työskentelee tiedottaakseen edellä olevassa numerossa mainittua henkilökohtaisesti siellä työskenteleville tai toimintaan osallistuville henkilöille;

15.1.3 tarjota perättömästi syytetylle hengellistä ja psykologista apua voidakseen toipua syyteestä välttämättömästi syntyneestä traumasta.

15.2 Jos sen sijaan esitutkimuksen perusteella syyte näyttää todennäköiseltä, vikaari voi nro:ssa 13.3.3 tai 13.4.3 määretyn lisäksi kehottaa syytettyä, että tämä omasta aloitteesta toimituttaa itselleen lääketieteellinen ja psykologinen tutkimus tällaisten ammattilaisten toimesta, jotka sopivat sekä vikaarille että syytetylle. Vikaari

huolehtii myös siitä, että syytetylle tarjotaan hänen olosuhteilleen kohtuullista sielunhoitoa.

16. Pastoraaliset toimenpiteet muita asianomaisia henkilöitä kohtaan

16.1 Seksuaalinen hyväksikäyttö vaikuttaa syvällisesti hyväksikättöä kärsineen perheeseen.

Hyväksikäyttöä kärsinyt on mahdollisesti oman ympäristönsä hylkäämä ja vanhempia voi kohdata soimaus omista lapsista huolehtimisen laiminlyönnistä.

Vikaari yrittää löytää muotoa auttaa heitä toipua mahdollisesta psykologisesta ja hengellisestä traumasta.

16.2 Saattaa olla, että hyväksikäyttöä tehnyt ihminen on k.o. paikassa aika suosittu henkilö. Muut ihmiset, jotka tuntevat hänet, reagoinevat vihastuen, he voinevat olla pettyneinä, suuttua, tuntea itseään

kavallettuina, kokevat sisäistä vastustusta uskoa siihen, mitä he kuulevat, tai he voivat kokea surua ja myötätuntoa uhria kohtaan jne. Kirkollisten esimiesten tulee arvioimaan huolellisesti sopivimpia apuvälineitä lievittääkseen pastoraalisesti ja psykologisesti tällaisia mielenjätkyksiä.

VII. KIRKONLAISTA JOHTUVAT TOIMENPITEET, JOS

ALAIKÄISTEN HYVÄKSIKÄYTTÖ ON TODISTETTU

17. Fakta, että Prelatuurin jäsen on tunnustanut käyttäneensä hyväksi seksuaalisesti kerran alaikäistä, tai että tämä hyväksikäyttö on todistettu kirkkolain määräysten mukaisesti suoritettussa kirkollisessa prosessissa, joko tuomion muodossa tai toisella tavalla, aiheuttaa vikaarin ryhtyvän määräämään onko sopiva, että k.o. ihminen on jatkossakin prelaatuurin jäsen.

18. Huomioon ottaen prelatuurin Statuuttien asianomaiset normit (ks. *Statuta*, nro:t 28-35), vikaari voi suositella hyväksikäyttöä tehneelle anoa prelaatilta vapautusta prelatuurin jäsenyydestään (ks. *Statuta*, nro. 31). Toisaalta vikaari voi myös ehdottaa prelaatille vapauttaa tämän henkilön jäsenyydestä. Joka tapauksessa noudatetaan oikeudet, jotka Opus Dein *Statuta* ja kirkkolaki myöntävät hyväksikäyttöä tehneelle.

19. Kirkollisrangaistusten suhteen, joihin voi tuomita hyväksikäyttöä tehnyttä pappia tai diakonia, noudatetaan *Sst:ssa*, art. 6§2 ja 21§2 säädettyä (ks. uskonopin kongregaation kiertokirje 3.5.2011, II).

19.1 Pappi tai diakoni, joka on seksuaalisesti hyväksikäyttänyt alaikäistä, voi anoa milloin tahansa vapauttamisen pappeuden säädyn omaisista velvollisuuksista.

19.2 Erittäin painavissa tapauksissa Opus Dein prelaatti voi esittää uskonopin kongregaation kautta suoraan paavin päätettäväksi, erotetaanko syytetty papin säädystä tai vapautetaanko hän viroistaan. Edellytyksenä on, että rikoksen teko on epäilemättä selvää ja että syytetty on saanut mahdollisuuden puolustua (ks. Sst, art. 21§2,2°).

20. Tapauksen ratkaisusta tiedotetaan sen hiippakunnan piispa, jossa rikos tapahtui.

21. On suljettu pois, että piispa, pappi tai diakoni harjoittaisi jälleen virkaansa, jos näin aiheuttaisi vaaraa alaikäisille tai voisi olla loukkaava yhteisölle, seurakunnalle tai uskoville (ks. uskonopin kongregaation kiertokirje 3.5.2011, III, i).

22. On suljettu pois, että prelaturiin inkardinoitulle ja seksuaalista hyväksikäyttöä alaikäisten kanssa

tehneelle papille tai diakonille annetaan oman virkansa tehtäviä toisella kirkollishallinnollisella alueella. Ainoa mahdollinen poikkeus on, että vikaari etukäteen tiedottaa tuon alueen kirkolliselle esimiehelle sekä tapahtuneesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä että muista seikoista, joiden johdosta mainittu pappi tai diakoni on aiheuttanut tai voi aiheuttaa jatkossakin vaarallisia tilanteita lapsille ja nuorille.

LIITE I

Tämä liite sisältää muutamaa katolisen kirkon ja Suomen valtion lainsäädännön kohtaa lyhyine kommentoineen, jotka ovat erityisen tärkeitä esitutkimuksissa, joissa on kyse seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

A. Alaikäisten seksuaalisen hyväksikäytön rikos:

Sen käsite kirkkolaissa ja siviililaissa

**A.1. Lainausta Motu proprio
Sacramentorum sanctitatis tutela
–asiakirjasta (Sst), 30.4.2001,
päivitetty 21.5.2010**

art. 6 §1: Painavimmat moraalia
vastaiset rikokset, jotka jäävät
uskonopin kongregaation
tuomioteon alaiset, ovat seuraavat:

1. Dekalogin kuudennen käskyn
vastainen papin tai diakonin tekemä
rikos alaikäisen eli 18 vuotta
nuoremman kanssa. Tässä
numerossa katsotaan alaikäisen
vertaisena sitä henkilöä, joka ei ole
täydellä järjellään.

2. 14 vuotta nuorempia olevien
alaikäisten pornograafisten kuvien
hankkiminen, säilyttäminen tai
levittäminen missä tahansa
muodossa ja millä tahansa
apuvälineellä, jos papin tai diakonin
tavoite on epäsiveellistä.

A.2. Uskonopin kongregaation menetelmä ja toimitapa, jos kyse on painavammista rikoksista, erityisesti alaikäisiä vastaisista rikoksista (osio B)

Tämän rikoksen suhteen seuraavat uskonopin kongregaation toimitavan seikat ovat asianomaisia:

- *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* (Sst) käyttää ilmaisua ”delictum cum minore”. Tätä ei tarkoiteta pelkästään fyysistä kosketusta tai suoraa hyväksikäyttöä, vaan myös epäsuoraa hyväksikäyttöä (esim. näyttää alaikäisille epäsideellistä kirjallisuutta; näyttää itsensä heille epäsideellisella tavalla). (...)
- Kaanon 1395 §2 CIC puhuu rikoksesta alaikäisen kanssa, joka on alle 16 vuotias: ”cum minore infra aetatem sedecim annorum”. Toisaalta *Motu*

*proprio Sacramentorum
sanctitatis tutela* (Sst) puhuu
rikoksesta alaikäisen kanssa,
joka on alle 18 vuotias:
”delictum ... cum minore infra
aetatem duodeviginti
annorum”. Sen vuoksi rikosten
luokittelu on
monimutkaisempaa.

Jotkut asiantuntijat eivät puhu
pelkästään pedofiliasta eli
taipumuksesta esimurrosikäisiä
lapsia kohtaan, vaan myös
efebofiliasta eli taipumuksesta
nuoria kohtaan. Sen lisäksi
homoseksualisuudesta eli
taipumuksesta saman sukupuolen
aikuisia kohtaan ja
heteroseksualisuudesta eli
taipumuksesta eri sukupuolen
aikuisia kohtaan. On toki
mahdollista, että jotkut 16 – 18
vuotiaat alaikäiset voivat olla sekä
homoseksuaalisen että
heteroseksuaalisen taipumuksen

kohteena. Joidenkin valtioiden lainsäädännöt katsovat, että 16-vuotias henkilö on kykenevä suostumaan sekä homoseksuaalisiin että heteroseksuaalisiin tekoihin.

Toisaalta *Motu proprio*

Sacramentorum sanctitatis tutela

(Sst) luokittelee rikoksena mitä tahansa kuudennen käskyn rikkomista alla 18 vuotiaan alaikäisen kanssa, sekä pedofiliaa, efebofilia, homoseksuaalisuutta että heteroseksuaalisuutta. Tämä erotus on relevantti psykologisesta, pastoraalisesta ja juridisesta näkökulmasta. Se viestintää kirkollisesimiehille ja tuomarille rikoksen suuruudesta ja voi ohjata heitä ryhtyessään toimenpiteisiin syyllisen piispan, papin tai diakonin parantamiseksi, julkisen pahennuksen korjaamiseksi ja palauttaa oikeudenmukaisuutta entiselleen (ks. kaanon 1341 CIC).

**A.3. Suomen Tasavallan
lainsäädäntö koskien rikkomista
itseään määräämisoikeutta ja
seksuaalista koskemattomuutta
vastaan sekä Suomen
rikosoikeuden
rangaistusmääräyksiä siitä, ettei
ilmiannettu viranomaisille
joidenkin rikosten tekemisestä**

1. Jotkin kirkon laissa mainitut
hyväksikäytön muodot saavat
käsittelynsä myös Suomen
rikoslaissa, nimittäin luvuissa 17
(momentit 18-21) ja 20 (momentit 1 -
10). Siellä katsotaan ”alaikäisen
seksuaalisena hyväksikäyttönä”
seuraavat teot:

Otteet Suomen rikoslaista

17 luku(24.7.1998/563)

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

18 § (9.7.2004/650)

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen

Joka valmistaa, pitää kaupan tai vuokrattavana taikka muulla tavoin tarjoaa tai asettaa saataville, pitää saatavilla, vie maasta, tuo maahan tai Suomen kautta muuhun maahan taikka muuten levittää kuvia tai kuvataallenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti todellisuuspohjaisesti tai todenmukaisesti esitetään

1) lasta,

2) väkivaltaa tai

3) eläimeen sekaantumista,

on tuomittava *sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (20.5.2011/540)

Yritys on rangaistava.

Mitä 17 §:n 2 momentissa säädetään, koskee myös tässä pykälässä tarkoitettua kuvaa tai kuvatalennetta.

Lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi. Kuva tai kuvatalenne on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla todellisuuspohjainen, jos se on valmistettu tilanteesta, jossa lapsi on tosiasiallisesti ollut

sukupuolisiveellisyttä loukkaavan toiminnan kohteena, ja todenmukainen, jos se erehdyttävästi muistuttaa valokuvaamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettua kuvaa tai kuvataallennetta tilanteesta, jossa lapsi on sukupuolisiveellisyttä loukkaavan toiminnan kohteena. Todellisuuspohjaisen ja todenmukaisen määritelmiä sovelletaan vastaavasti 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. (20.5.2011/540)

18 a § (9.7.2004/650)

Törkeä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen

Jos sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisessä

1) lapsi on erityisen nuori,

2) kuvassa esitetään myös vakavaa väkivaltaa tai lapsen kohtelua erityisen nöyryyttävästi,

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

4) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa (8.5.2015/564) ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

18 b § (17.6.2011/713)

Kuvaohjelman laitton esittäminen tai levittäminen alaikäiselle

Joka kahdeksaatoista vuotta
nuoremmalle julkisesti esittää tai
levittää taikka muulla tavoin tarjoaa
taikka pitää hänen saatavillaan

1) vastoin kuvaohjelmalain
(710/2011) 5 §:n 1 momentissa
säädettyä kuvaohjelman, jota ei ole
luokiteltu tai jolle ei ole annettu
ikärajaa 18 ja jossa tai jonka
yhteydessä ei ole selvästi havaittavia
merkintöjä tai

2) vastoin 1 kohdassa mainitun lain 6
§:n 1 momentissa säädettyä kieltoa
kuvaohjelman, jonka ikäraja on 18,

on tuomittava *kuvaohjelman
laittomasta esittämisestä tai
levittämisestä* alaikäiselle sakkoon tai

vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

19 § (20.5.2011/540)

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito

Joka oikeudettomasti pitää hallussaan kuvaa tai kuvatallennetta, jossa 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti esitetään lasta, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvanhallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapidosta tuomitaan myös se, joka on maksua vastaan tai muuten sopimalla hankkinut pääsyn 1 momentissa tarkoitettuun kuvaan tai kuvatallenteeseen niin, että se on

hänen käytettävissään tietokoneen tai muun teknisen laitteen välityksellä ilman laitteelle tallentumista.

20 § (24.7.1998/563)

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaava markkinointi

Joka ansiotarkoituksessa

1) luovuttaa 15 vuotta nuoremmalle,

2) asettaa julkisesti yleisön nähtäville,

3) toimittaa toiselle tämän suostumuksetta tai

4) yleistä pahennusta herättävällä tavalla julkisesti ilmoituksessa, esitteessä tai julisteessa tai muulla tavoin mainostaen tarjoaa myytäväksi tai esittelee kuvan, kuvataallenteen tai esineen, joka sukupuolisiveellisyyttä loukkaavana

on omiaan herättämään yleistä pahennusta, on tuomittava *sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta markkinoinnista* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta markkinoinnista tuomitaan myös se, joka 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla tarjoaa myytäväksi tai esittelee tekstiä tai ääntä sisältävän tallenteen, joka sukupuolisiveellisyyttä loukkaavana on omiaan herättämään yleistä pahennusta.

21 § (24.7.1998/563)

Sukupuolisiveellisyyden julkinen loukkaaminen

Joka tekee julkisesti sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan teon siten, että se aiheuttaa pahennusta, on tuomittava, jollei

teosta muualla laissa säädetä
rangaistusta, *sukupuolisiveellisyyden
julkisesta loukkaamisesta* sakkoon tai
vankeuteen enintään kuudeksi
kuukaudeksi.

20 luku (24.7.1998/563)

Seksuaalirikoksista

1 § (27.6.2014/509)

Raiskaus

Joka pakottaa toisen
sukupuoliyhteyteen käyttämällä
henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai
uhkaamalla käyttää sellaista
väkivaltaa, on tuomittava
raiskauksesta vankeuteen vähintään
yhdeksi ja enintään kuudeksi
vuodeksi.

Raiskauksesta tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, on sukupuoliyhteydessä hänen kanssaan.

Jos raiskaus huomioon ottaen uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat on kokonaisuutena arvostellen vähemmän vakava kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetut teot, rikoksentehtäjä on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Samoin tuomitaan se, joka muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla uhkauksella pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos raiskauksessa on käytetty väkivaltaa.

Yritys on rangaistava.

2 § (27.6.2014/509)

Törkeä raiskaus

Jos raiskauksessa

- 1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,
- 2) rikoksen tekevät useat tai siinä aiheutetaan erityisen tuntuva henkistä tai ruumiillista kärsimystä,
- 3) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi,
- 4) rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla tai
- 5) käytetään ampuma- tai teräasetta tai muuta hengenvaarallista välinettä taikka muuten uhataan vakavalla väkivallalla ja raiskaus on

myös kokonaisuutena arvostellen
törkeä,

rikoksentehtäjä on tuomittava
törkeästä raiskauksesta vankeuteen
vähintään kahdeksi ja enintään
kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 § (27.6.2014/509)

3 § on kumottu L:lla 27.6.2014/509.

4 § (24.7.1998/563)

Pakottaminen seksuaaliseen tekoon

Joka väkivallalla tai uhkauksella
pakottaa toisen ryhtymään muuhun
kuin 1 §:ssä tarkoitettuun
seksuaaliseen tekoon tai alistumaan
sellaisen teon kohteeksi ja se
olennaisesti loukkaa toisen
seksuaalista itsemääräämisoikeutta,

on tuomittava *pakottamisesta seksuaaliseen tekoon* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Pakottamisesta seksuaaliseen tekoon tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan, saa hänet ryhtymään 1 momentissa tarkoitettuun seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi ja se olennaisesti loukkaa hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan.
(13.5.2011/495)

Yritys on rangaistava.

Seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka asemaansa hyväksikäyttäen taivuttaa sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavaan seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi

1) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, joka on koulussa tai muussa laitoksessa hänen määräysvaltansa tai valvontansa alainen taikka muussa niihin rinnastettavassa alisteisessa suhteessa häneen,

2) kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, jonka kyky itsenäisesti päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään on hänen kypsyttömyytensä sekä osapuolten ikäeron vuoksi

olennaisesti heikompi kuin tekijällä,
käyttämällä törkeästi väärin tämän
kypsymättömyyttä,

3) henkilön, joka on hoidettavana
sairaalassa tai muussa laitoksessa ja
jonka kyky puolustaa itseään taikka
muodostaa tai ilmaista tahtoaan on
sairauden, vammaisuuden tai muun
heikkoudentilan vuoksi olennaisesti
heikentynyt, tai (27.6.2014/509)

4) henkilön, joka on hänestä erityisen
riippuvainen, käyttämällä törkeästi
väärin tätä riippuvuussuhdetta
tekijästä,

on tuomittava *seksuaalisesta
hyväksikäytöstä* sakkoon tai
vankeuteen enintään neljäksi
vuodeksi.

2 momentti on kumottu L:lla
13.5.2011/495.

Yritys on rangaistava.

5 a § (27.6.2014/509)

Seksuaalinen ahdistelu

Joka koskettelemalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä rangaistusta, *seksuaalisesta ahdistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

6 § (20.5.2011/540)

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava *lapsen*

seksuaalisesta hyväksikäytöstä
vankeuteen vähintään neljäksi
kuukaudeksi ja enintään neljäksi
vuodeksi.

Lapsen seksuaalisesta
hyväksikäytöstä tuomitaan myös se,
joka on sukupuoliyhteydessä
kuuttatoista vuotta nuoremman
lapsen kanssa, jos rikos ei 7 §:n 1
momentissa tarkoitetulla tavalla ole
kokonaisuutena arvostellen törkeä.
Lisäksi lapsen seksuaalisesta
hyväksikäytöstä tuomitaan se, joka
menettelee 1 momentissa tai edellä
tässä momentissa tarkoitetulla
tavalla kuusitoista mutta ei
kahdeksantoista vuotta täyttäneen
lapsen kanssa, jos tekijä on lapsen
vanhempi tai vanhempaan
rinnastettavassa asemassa lapseen
nähdessä sekä asuu lapsen kanssa
samassa taloudessa.

Yritys on rangaistava.

7 § (20.5.2011/540)

Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Jos

1) tekijä on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa taikka

2) lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä

a) kohteena on lapsi, jolle rikos lapsen iän tai kehitystason vuoksi on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa,

b) rikos tehdään erityisen nöyryyttävällä tavalla tai

c) rikos on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa lapselle hänen

tekijää kohtaan tuntemansa erityisen luottamuksen tai muuten tekijästä erityisen riippuvaisen asemansa vuoksi, ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä,

rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

7 a § (20.5.2011/540)

Rajoitussäännös

Lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä tai 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna törkeänä lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä ei pidetä tekoa, joka ei loukkaa kohteen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja jonka osapuolten iässä sekä henkisessä ja

ruumiillisessa kypsyydessä ei ole suurta eroa.

8 § (10.4.2015/384)

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

Joka lupaamalla tai antamalla välitöntä taloudellista arvoa edustavan korvauksen saa 9 tai 9 a §:ssä taikka 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena olevan henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on tuomittava, jollei teko ole 8 a §:n mukaan rangaistava, *seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tuomitaan myös se, joka käyttää hyväkseen

kolmannen lupaamaa tai antamaa 1 momentissa tarkoitettua korvausta ryhtymällä sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon sanotussa momentissa tarkoitetun rikoksen kohteena olevan henkilön kanssa.

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tuomitaan niin ikään se, joka tekee 1 tai 2 momentissa tarkoitetun teon, vaikka hänellä on ollut syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun henkilön olevan 9 tai 9 a §:ssä taikka 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

8 a § (25.8.2006/743)

Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa kahdeksatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, on tuomittava *seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (20.5.2011/540)

Seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta tuomitaan myös se, joka käyttää 1 momentissa tarkoitettuja seksuaalipalveluja, joista toinen on luvannut tai antanut korvauksen.

Yritys on rangaistava.

8 b § (20.5.2011/540)

Lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin

Joka ehdottaa tapaamista tai muuta kanssakäymistä lapsen kanssa siten, että ehdotuksen sisällöstä tai olosuhteista muuten ilmenee tekijän tarkoituksena olevan 17 luvun 18 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla valmistaa kuvia tai kuvataallenteita, joissa sukupuoli-iveellisyttä loukkaavasti esitetään lasta, taikka kohdistaa lapseen tämän luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitettu rikos, on tuomittavalapsen *houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tuomitaan myös se, joka houkuttelee kahdeksaatoista

vuotta nuoremman henkilön
ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai
muuhun seksuaaliseen tekoon 8 a
§:ssä tarkoitetulla tavalla taikka
esiintymään sukupuolisiveellisyyttä
loukkaavassa järjestetyssä
esityksessä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun
rikoksen yritys on rangaistava.

8 c § (20.5.2011/540)

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraaminen

Joka seuraa järjestettyä esitystä, jossa
kahdeksaatoista vuotta nuorempi
henkilö esiintyy
sukupuolisiveellisyyttä loukkaavalla
tavalla, on tuomittava
*sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan
lasta koskevan esityksen
seuraamisesta* sakkoon tai

vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

9 § (24.7.1998/563)

Paritus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, ilmeisellä tavalla sukupuoliyhteyttä loukkaavaa tekoa varten,

2) vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa,

3) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi jonkun sellaiseen tekoon ryhtymistä tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,

4) muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai

5) viettelee jonkun sellaiseen tekoon,

on tuomittava *parituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi. (19.12.2014/1177)

Yritys on rangaistava.

9 a § (9.7.2004/650)

Törkeä paritus

Jos parituksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

3) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä parituksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi. (19.12.2014/1177)

Yritys on rangaistava.

10 § (27.6.2014/509)

Määritelmät

Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukupuolielimellä tehtävää taikka sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon taikka toisen sukupuolielimen ottamista omaan kehoon.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.

2. Suomen rikoslaki säättää rangaistuksia johtuen viranomaisille tiedottamisen jättämisestä joidenkin rikosten tekemisestä:

15 luku (24.7.1998/563)

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

10 § (24.7.1998/563)

Törkeän rikoksen ilmoittamatta jättäminen

Joka tietää joukkotuhonnan, joukkotuhonnan valmistelun, rikoksen ihmisyyttä vastaan, törkeän rikoksen ihmisyyttä vastaan, sotarikoksen, törkeän sotarikoksen,

kidutuksen, kemiallisen aseiden kiellon
rikkomisen, biologisen aseiden kiellon
rikkomisen, Suomen
itseään määräämisoikeuden
vaarantamisen, maanpetoksen,
törkeän maanpetoksen, vakoilun,
törkeän vakoilun, valtiopetoksen,
törkeän valtiopetoksen, raiskauksen,
törkeän raiskauksen, törkeän lapsen
seksuaalisen hyväksikäytön,
murhan, tapon, surman, törkeän
pahoinpitelyn, ryöstön, törkeän
ryöstön, ihmiskaupan, törkeän
ihmiskaupan, panttivangin
ottamisen, törkeän tuhotyön, törkeän
terveyden vaarantamisen,
ydinräjähderikoksen, kaappauksen,
34 a luvun 1 §:n 1 momentin 3
kohdassa tarkoitetun terroristisessa
tarkoituksessa tehdyn rikoksen,
törkeän ympäristön turmelemisen
tai törkeän huumausainerikoksen
olevan hankkeilla eikä ajoissa, kun
rikos vielä olisi estettävissä, antaa
siitä tietoa viranomaiselle tai sille,
jota vaara uhkaa, on tuomittava, jos

rikos tai sen rangaistava yritys
tapahtuu, *törkeän rikoksen*
ilmoittamatta jättämisestä sakkoon
tai vankeuteen enintään kuudeksi
kuukaudeksi. (4.12.2009/990)

Törkeän rikoksen ilmoittamatta
jättämisestä ei kuitenkaan tuomita
rangaistukseen sitä, jonka olisi
rikoksen estämiseksi täytynyt antaa
ilmi nykyinen tai entinen
aviopuolionsa taikka nykyinen
avopuolionsa, sisaruksensa,
sukulaisensa suoraan ylenevässä tai
alenevassa polvessa taikka se, johon
hänellä on vastaavanlainen
parisuhteeseen tai sukulaisuuteen
rinnastuva läheinen suhde.
(12.6.2015/735)

*L:lla 735/2015muutettu 2 momentti
tulee voimaan 1.1.2016. Aiempi
sanamuoto kuuluu:*

Törkeän rikoksen ilmoittamatta
jättämisestä ei kuitenkaan tuomita
rangaistukseen sitä, jonka olisi

rikoksen estämiseksi täytynyt antaa ilmi puolionsa, sisaruksensa, sukulaisensa suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka henkilö, joka asuu hänen kanssaan yhteistaloudessa tai on muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia läheinen.

B. Syytteiden todennäköisyys

kaanon 1717 §1 CIC: ”Jos hiippakunnan piispa tai häneen verrattava kirkollinen esimies saa ainakin todennäköiseltä näyttävän tiedon rikoksesta, hänen pitää varovaisesti tutkia faktoja ja seikkoja sekä luulotellun tekijän syyntakeisuutta. Jos tutkimus ei näytä täysin ylimääräistä, hän voi suorittaa sen itse tai jonkun sopivan henkilön avulla.”

Tutkimuksenalaistettavat syytteet ovat ne, jota näyttävät todennäköisiltä eli ne, joilla ovat

näöstä päätellen totta. ”Positiivisena ehtona tutkimuksen käynnistämiseksi on, että saaduista tiedoista voi päätellä tällaisia indiisejä, että voi katsoa todennäköiseksi rikoksen tapahtuneen.” (Josemaría Sanchís, Comentario al Canon 1717 en Código de Derecho Canónico, Comentario Exegético, EUNSA).

Esitutkimuksen tavoite on saada selville vahvistuuko ilmoitettujen faktojen totuudennäköisyys. Mutta pelkästään mainitun esitutkimuksen perusteella suoritetusta oikeudenkäynnistä tai hallinnollisesta menetelmästä saa moraalisen varmuuden, joka on välttämätön voidakseen tuomita rangaistukseen. Sen takia syytettyä ei pidetä esitutkimuksen jälkeen vielä syyllisenä paitsi jos tämä on tunnustanut tehneensä k.o. rikoksen.

C. Tekijän syyntakeisuus

Kaanon 1717 §1 CIC: ”Jos hiippakunnan piispa tai häneen verrattava kirkollinen esimies saa ainakin todennäköiseltä näyttävän tiedon rikoksesta, hänen pitää varovaisesti tutkia faktoja ja seikkoja sekä luulotellun tekijän syyntakeisuutta. Jos tutkimus ei näytä täysin ylimääräistä, hän voi suorittaa sen itse tai jonkun sopivan henkilön avulla.”

Mitä on syyntakeisuus? Millä ehdoilla syytettyä pidetään ilmoitettujen faktojen syyntakeisena?

Syyntakeisuus on jonkin teon tai jonkin teon laiminlyönnin ominaisuus, jonka johdosta teko tai sen laiminlyönti on syyntakeinen sen tekijälle siinä määrin kun tämä on rikkonut lakia joko tahallaan tai huolettomuuden takia. Sekä siviilirikosoikeudessa että kirkon rikosoikeudessa tahallista lain rikkomista kutsutaan petolliseksi

käyttäytymiseksi ja lain rikkomista
huolettomuuden takia kutsutaan
syylliseksi käyttäytymiseksi.
Kirkonlaista löytyy nämä kaksi
syyntakaisuuden muotoa.

Kaanon 1321 §1 CIC: ”Ei saa tuomita
rangaistukseen tekijää, paitsi jos
jonkin lain tai määräyksen ulkoinen
rikkominen on luettava hänelle
vakavasti joko petollisen
syyntakeisuuden tai syyllisyyden
takia.

§2: Tekijä, joka on rikkonut lakia tai
määräystä, on rangaistuksenalainen,
jos hän teki sen harkitusti; tekijää,
joka on laiminlyönyt kohtuullista
huolellisuutta, ei saa tuomita
rangaistukseen paitsi k.o. laki tai
määräys määrää toisin.

§3: Lain tai määräyksen ulkoisen
rikkomisen tehtyä oletetaan tekijän
syyntakeisuus paitsi jos sen
vastakohta on ilmeistä.

D. Seksuaalinen hyväksikäyttö - rikoksen vanhentuminen

kirkkolaissa ja siviililainsäädännössä

”Kuka tahansa voi tehdä ilmianto rikoksesta. Sana ’ilmianto’ tarkoittaa tekoa, jolla tiedotetaan viranomaisille rikoksesta. Ilmiannon tekeminen ei ole pelkästään oikeus, vaan myös velvollisuus, joka voi tapauksen mukaan olla moraalista tai juridista. (...) Ilmianto ei edelytä oikeusjärjestelmän käynnistämistä (*ejercicio de la acción criminal*???), mikä kuuluu yksinomaan promotor iustitiae –nimiselle viranhaltijalle kirkollisen esimiehen käskystä (ks. kaanonit 1430 ja 1721 §1 CIC), mutta ei koskaan vahinkoa saaneelle osapuolelle. Ilmianto ei myöskään vie mukanaan velvollisuutta todistaa syytetyn syyllisyyttä.” (Josemaría Sanchís, *Comentario al Canon 1717 CIC en Código de Derecho Canónico, Comentario Exegético*, EUNSA).

Oikeusjärjestelmän käynnistäminen on prosessin aloittamista julistaaikseen rangaistusta tai tuomita rangaistukseen. Mahdollisuus aloittaa prosessia sammuu ajan kuluessa, mitä kutsutaan syyteoikeuden vanhentumiseksi ja mitä säädetään laissa. Jos aloitetaan rikosprosessia *promotor iustitiae* -nimisen viranhaltijan (syyttäjän) toimesta, vahinkoa saanut osapuoli voi esittää aloite tai syyte saadakseen rikoksesta hänelle syntyneen vahingon korvausta (ks. kaanonit 1596 ja 1729 §1 CIC).

D.1. Ote Motu

***Proprio:sta Sacramentorum sanctitatis tutela*, 30.4.2001 ja päivitetty 21.5.2010**

Art. 7 §1. Oikeusjärjestelmää on mahdollista käynnistää niiden rikosten tapauksissa, joiden käsittely on varattu

uskonopinkongregaatiolle, jos ei vielä tullut kuluneeksi 20 vuotta rikoksen tekemisen jälkeen. Tämä jättää koskettamatta uskonopinkongregaation oikeutta lakkauttaa syyteoikeuden vanhentumisen yksittäisissä tapauksissa.

§2. Syyteoikeuden vanhentuminen toteutuu kaan. 1362 §2 CIC kaan. 1152 §3 CCEO. Siitä huolimatta, jos kyse on rikos, josta puhutaan art. 6 §1 nro:ssa 1 (piispan, papin tai diakonin tekemä kuudennetta Dekalogin käskyä vastainen rikos alle 18 vuotiaan kanssa), syyteoikeuden vanhentuminen alkaa kun k.o. alaikäinen täyttää 18 vuotta.

D.2. Toinen ote Suomen rikoslaista

8 luku (11.4.2003/297)

Vanhentumisesta

1 §(11.4.2003/297)

Syyteoikeuden vanhentuminen

Oikeus syyttää rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on elinkautinen vankeus, ei vanhennu.
(11.4.2008/212)

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

1) kahdessakymmenessä vuodessa, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määräajaksi yli kahdeksan vuoden,

2) kymmenessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta vankeutta,

3) viidessä vuodessa, jos ankarin rangaistus on yli vuosi ja enintään kaksi vuotta vankeutta, ja

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko.
(27.8.2010/755)

L:lla 755/2010muutettu 4 kohta tulee voimaan L:lla säädettävänä ajankohtana. Aiempi sanamuoto kuuluu:

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta tai sakkoa. Ankarimmalla rangaistuksella tarkoitetaan sitä rangaistusta, joka tekoon sovellettavassa rangaistussäännöksessä on säädetty enimmäisrangaistukseksi.

.....

Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja törkeän lapsen seksuaalisen

hyväksikäytön syyteoikeus
vanhentuu aikaisintaan, kun
asianomistaja täyttää
kaksikymmentäkahdeksan vuotta.
Sama koskee kahdeksatoista vuotta
nuorempaan henkilöön
kohdistunutta raiskausta, törkeää
raiskausta, pakottamista
sukupuolilyhteyteen, pakottamista
seksuaaliseen tekoon, seksuaalista
hyväksikäyttöä, paritusta, törkeää
paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää
ihmiskauppaa. Syyteoikeus
vanhentuu rikoksen kohteena olleen
henkilön täyttäessä
kaksikymmentäkolme vuotta, jos
kysymyksessä on 20 luvun 8 b §:n 2
momentissa tarkoitettu lapsen
houkuttelemisen seksuaalisiin
tarkoituksiin. (20.5.2011/540)

Syyteoikeuden vanhentumisajan alkaminen

Edellä 1 §:ssä mainitut ajat lasketaan rikoksen tekopäivästä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä säädetään laiminlyönti rangaistavaksi, syyteoikeus alkaa vanhentua, kun laiminlyöty teko olisi viimeistään tullut tehdä. Jos rikoksen tunnusmerkistössä edellytetään määrätyn seurauksen syntymistä, aika lasketaan tuon seurauksen ilmenemispäivästä.

Jos rikolliseen tekoon sisältyy lainvastaisen asiointilan ylläpitäminen, syyteoikeuden vanhentumisaika alkaa vasta sellaisen tilan päättymisestä.

Syyteoikeus osallisuudesta rikokseen alkaa vanhentua samana päivänä kuin syyteoikeus pääteosta.

3 §(11.4.2003/297)

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi tai häntä vastaan on hänen henkilökohtaisesti oikeudenkäynnissä läsnä ollessaan tehty rangaistusvaatimus.

Syytteen nostaminen jutussa, joka sittemmin jää tutkimatta tai jossa syyte peruutetaan, ei katkaise syyteoikeuden vanhentumista.

Kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen

rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkea, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan taikka epäilty tai asianomistaja peruuttaa mainitun lain 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun suostumuksensa. (27.8.2010/755)

L:lla 755/2010 lisätty 3 momentti tulee voimaan L:lla säädettävänä ajankohtana.

3 a §(22.8.2014/673)

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen tuomioesityksen perusteella

Jollei syyteoikeuden vanhentuminen ole jo katkennut 3 §:n nojalla, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun rikoksesta epäilty tai rikosasian vastaaja allekirjoittaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa

annetun lain 1 luvun 10 §:ssä
tuomioesityksen.

Tuomioesityksen tekeminen jutussa,
joka sittemmin jää tutkimatta, ei
katkaise syyteoikeuden
vanhentumista.

4 §(11.4.2003/297)

Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkaminen

Syyteoikeuden vanhentumisaikaa
voidaan hakemuksesta jatkaa kerran
yhdellä vuodella, jos

- 1) rikoksen esitutkinta vaatii
erityisiä, aikaa vieviä
tutkintatoimenpiteitä, joiden vuoksi
tutkinta olisi vanhentumisajan
päätyessä selvästi keskeneräinen,
- 2) rikos on tullut esitutkintaan
poikkeuksellisen myöhään tai

3) rikoksesta vastaajaksi haastettava pakoilee eikä hänelle sen vuoksi todennäköisesti saataisi annetuksi haastetta tiedoksi ennen vanhentumisajan päättymistä ja erittäin tärkeä yleinen etu vaatii vanhentumisajan jatkamista.

17 § (11.4.2003/297)

Vanhentumisajan päättyminen

Vanhentumisaika päättyy sen alkamispäivää järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää edeltävän vuorokauden päättyessä.

LIITE II

Tiedot koskien epäiltyä alaikäisen seksuaalista hyväksikäyttöä,

joka luetaan syyksi tietylle Opus Dein Prelatuurin Suomessa jäsenille

**Seuraavat tiedot eivät tarvitse
tärdellisiä ennen kuin lähetetään
tämä ilmianto eteenpäin**

1. Nämä tiedot esittää:

etunimi,

sukunimi_____

Katuosoite_____

Postitoimipaikka_____

(koti/työ)_____

2. Luuloteltu hyväksikäytön tekijä:

etunimi,

sukunimi_____

Katuosoite_____

Postitoimipaikka_____

(koti/työ)_____

ikä/mies/

nainen_____

3. Luuloteltu hyväksikäyttöä kärsinyt:

etunimi,

sukunimi

Katuosoite

Postitoimipaikka

(koti/työ)

ikä/mies/

nainen

ikä luulotellun hyväksikäytön

hetkellä

4. Vanhempien tai edustajien yhteystiedot, jos hyväksi kärsinyt on vielä alaikäinen

äiti: etunimi,

sukunimi

Katuosoite

Postitoimipaikka

(koti/työ)

isä: etunimi,

sukunimi_____

Katuosoite_____

Postitoimipaikka_____

(koti/työ)_____

edustaja: etunimi,

sukunimi_____

Katuosoite_____

Postitoimipaikka_____

(koti/työ)_____

5. Luuloteltun hyväksikäytön näkijöiden yhteystiedot

etunimi,

sukunimi_____

Katuosoite_____

Postitoimipaikka_____

(koti/työ)_____

etunimi, _____
sukunimi _____

Katuosoite _____

Postitoimipaikka _____
(koti/työ) _____

etunimi, _____
sukunimi _____

Katuosoite _____

Postitoimipaikka _____
(koti/työ) _____

**6. Niiden henkilöiden yhteystiedot,
jotka saivat toisella tavalla tietoja
luulotellusta hyväksikäytöstä**

etunimi, _____
sukunimi _____

Katuosoite _____

Postitoimipaikka _____
(koti/työ) _____

etunimi, _____
sukunimi _____

Katuosoite _____

Postitoimipaikka _____
(koti/työ) _____

etunimi, _____
sukunimi _____

Katuosoite _____

Postitoimipaikka _____
(koti/työ) _____

7. Kirjallinen kertomus seuraavista faktoista:

(käytä toinen paperi. Kirjoita koneella, jos on mahdollista. Muuten kirjoita selkeästi, jos on mahdollista, painokirjaisimilla)

- Luulotellun teon tai tekojen luonne (laji syntiä kuudennettä käskyä vastaan)

- Edellä mainittujen tekojen päivämäärä(t) ja kelloaika (-ajat)
- Edellä mainittujen tekojen paikka tai paikat
- Mitkä tahansa muut tiedot, joita katsot tärkeänä (esim., käytettiin väkivaltaa, uhkauksia, annettiinko tai luvattiinko lahjoituksia, oliko loukkauksia, viranvaltuuksien väärinkäyttö ym.

Paikka ja aika, allekirjoitus ja allekirjoituksen selvennys

Jos tämä ilmianto koostuu muutamasta paperista, allekirjoita (puumerkillä) jokainen paperi ja liitä ne yhteen.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://dev.opusdei.org/fi-fi/article/ohjeistus-
lasten-hyvaksikayttotapauksia-varten/](https://dev.opusdei.org/fi-fi/article/ohjeistus-
lasten-hyvaksikayttotapauksia-varten/)
(6.8.2025)